

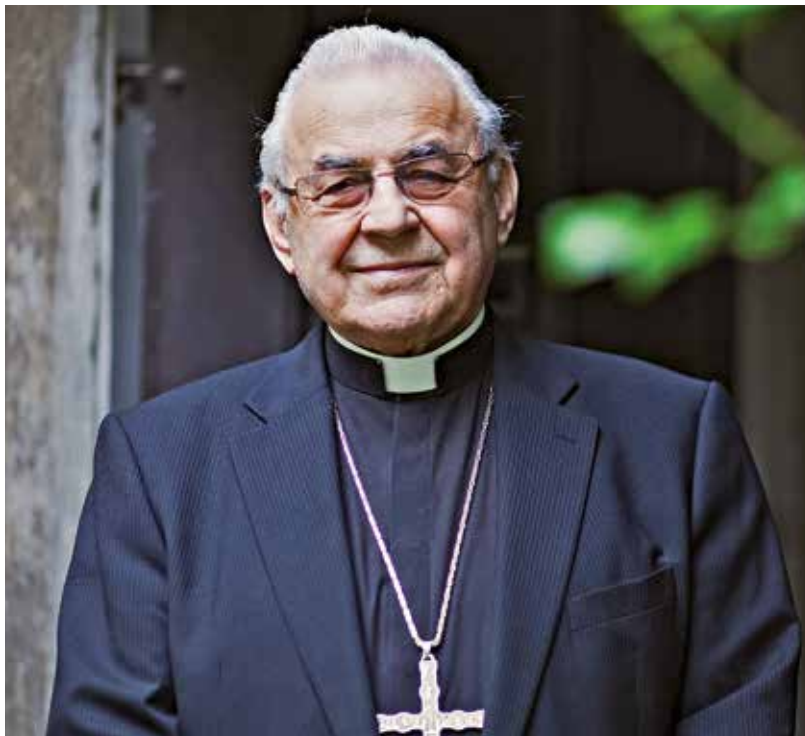
Svědék Boží blízkosti

Po těžké nemoci odešel na věčnost Miloslav kardinál Vlk (17. 5. 1932 – 18. 3. 2017), emeritní arcibiskup pražský a primas český.

Kardinál Vlk neměl cestu ke kněžství jednoduchou. Narodil se 17. května 1932 v Záluží a vyrůstal společně se třemi sestrami v chudé rolnické rodině v jihočeské Líšnici. Od dětství musel pracovat na malém hospodářství, ale přesto dokázal ve škole vyniknout, úspěšně složil přijímací zkoušky a za podpory Charity nastoupil na Jirsíkovo gymnázium v Českých Budějovicích.

Nástup komunistického režimu silně ovlivnil jeho další život. Již v době studii se u něho projevila nechuť k pokrytectví a morálním kompromisům. Ohrozil úspěšné zakončení svého gymnaziálního studia tím, že zabránil kolektivnímu vstupu třídy do Československého svazu mládeže. Riskoval budoucnost, když při diskusi položil dotaz exkomunikovanému knězi Josefu Plojharovi, který přišel agitovat mezi studenty, aby vstoupili na státem zřízenou a kontrolovanou teologickou fakultu. Přímá otázka řála do živého: *Jak to, že nám doporučujete studium na teologické fakultě vy, představitel režimu, který zrušil všechny semináře, a tedy omezil církev?* Konflikt s Plojharem se sice podařilo nakonec urovnat, ale student Vlk se ocitl na „černé listině“ a brzy také v centru zájmu Státní bezpečnosti. Dokázal však odolat jejímu vábení, i když mu za podávání informací z jeho okolí nabízela snadnou cestu ke kariéernímu úspěchu. Měl totiž podle jejího názoru ideální vlastnosti pro práci tajného agenta: byl chytrý, oblíbený, inspirativní, vůdčí typ. Odmítl a raději se vydal úzkou křížovou cestou.

Znovu ho příslušníci StB navštívili těsně před maturitou a za spolupráci mu slibovali přijetí na libovolnou vysokou školu. Tlak stále zesiloval a na další schůzce už došlo na vyhrožování, že také nemusí dokončit středoškolské vzdělání. Odolal svádění i zastrašování a spolupráci

Kardinál Miloslav Vlk zemřel ve věku nedožitých 85 let

Foto: ČTK/Josef Horázný, Martin Šterba

jednoznačně odmítl. Podařilo se mu absolvovat výborně ze všech předmětů, ale místo vysokoškolského studia ho čekala práce ve slévárně.

Po roce si podal přihlášku ke studiu latiny a řečtiny na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy (FF UK). Naději na přijetí měl velkou, protože uchazeči z řad dělníků měli automaticky přednost před ostatními. Při přijímacím pohovoru však vyšlo najevo, že studoval na církevním gymnáziu a bydlel v semináři, což jeho šanci pohřbilo.

V roce 1953 nastoupil vojenskou službu, během níž znovu zkusil štěstí. Podal si přihlášku na historii, byl přijat a v roce 1955 započal studia na FF UK. Brzy však zjistil, že se mu vnitřně příčí studovat historii v marxistickém pojetí, přestoupil proto na

obor archivnictví, které z podstaty nešlo zpolitizovat.

V roce 1958 se rozjela další vlna prověrek a čistek mezi vysokoškoly. Ve Vlkově životě se v tomto roce opět objevila StB, která začala s jeho sledováním, což trvalo téměř nepřetržitě až do pádu režimu v roce 1989. Celkem na něj založila jako na „nepřátelskou osobu“ devět svazků tzv. státněbezpečnostního rozpracování. Samostatný svazek na něj nevedla pouze v letech 1966–1969, v této době ho však měla podchyceného v rámci celé Římskokatolické cyrilometodějské bohoslovecké fakulty v Praze se sídlem v Litoměřicích (CMBF). Dozor nad jeho aktivitami prováděly centrální kontrarozvědné útvary StB: X. správa a II. správa SNB a rovněž její

Archivářem v Třeboni

Miloslav Vlk s maminkou, která mu dává požehnání před odchodem na primici

V neděli 27. října 1968 navštívil českobudějovický biskup Josef Hlouch Mirovice, aby udělil svátost biřmování třem stům mladých křesťanů. Vedle něj (vpravo) šel v průvodu jeho sekretář P. Miloslav Vlk

Foto: archiv Miloslava Vlka, archiv Arcibiskupství pražského

krajské nebo okresní správy, v závislosti na příslušném místě působení Miloslava Vlka. Svazky nesly krycí jména „Brigáda“, „Ráček“ a „Sekretář“. Zároveň Vlk procházel jako „kontaktní osoba“ řadou dalších svazků, které vedla StB na jeho přátele a známé.

V roce 1960 promoval a nastoupil do okresního archivu v Třeboni. Profesně se mu dařilo, publikoval řadu odborných studií v různých

periodikách, avšak stále víc toužil po kněžském povolání. V roce 1963 navštívil v internaci českobudějovického biskupa Josefa Hloucha a po poradě s ním podal přihlášku ke studiu bohosloví. Nedostal však doporučení od obvodního národního výboru, takže byl odmítnut. Příští rok podal žádost znovu. Jeho neústupnost nakonec zvítězila a nastoupil na CMBE. Duchovní vedení a oporu však hledal

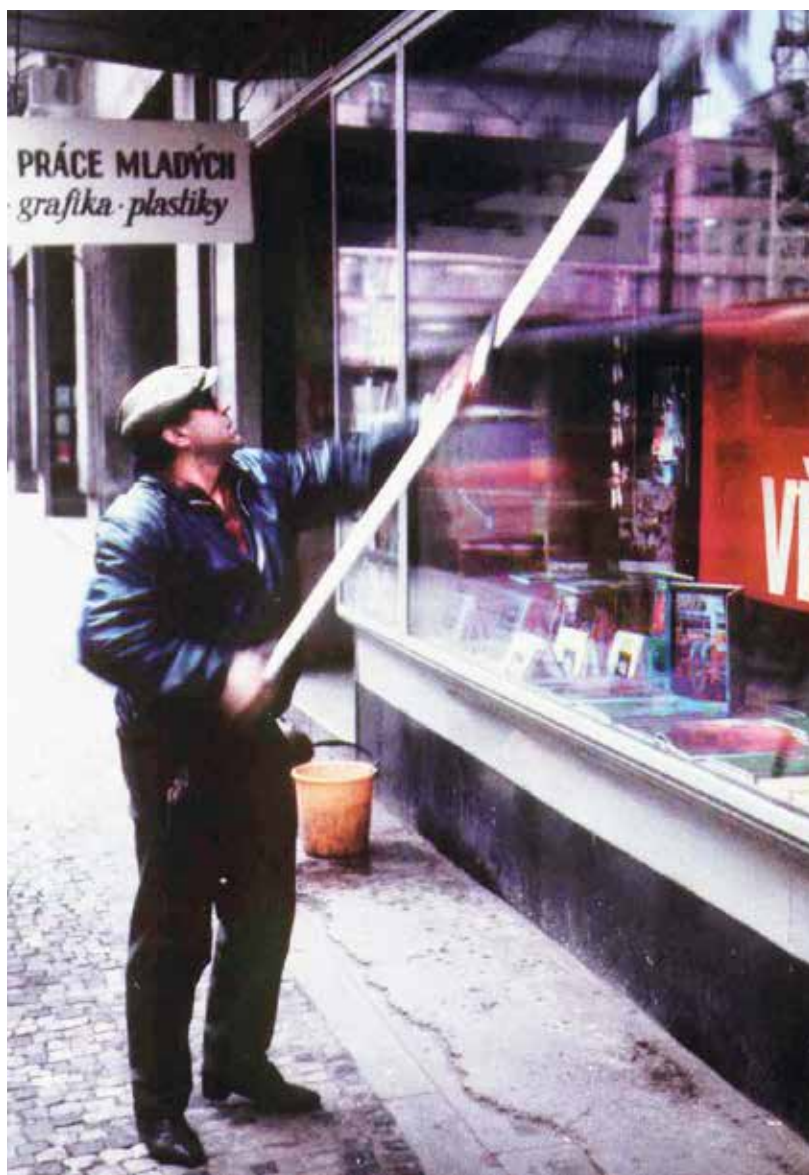
stejně jako většina seminaristů mimo tuto fakultu. Našel ji v Hnutí fokoláre, jehož spiritualitu vnímal jako potřebnou právě v době komunistického pronásledování církve.

Vzhledem ke svému dřívějšímu vysokoškolskému studiu mohl promovat o rok dříve. Kněžské svěcení přijal 23. června 1968 v českobudějovické katedrále z rukou biskupa Josefa Hloucha a o měsíc později se

Státní bezpečnost začala Miloslava Vlka sledovat v roce 1958 a její dohled skončil až s pádem režimu. Celkem na něj založila jako na „nepřátelskou osobu“ devět svazků. Fotografie pocházejí z tajných sledování v letech 1982–1985. Foto: ABS

Po odebrání státního souhlasu pracoval jako myč oken a výloh. Kněžskou službu vykonával pouze tajně. Státní bezpečnost ho řadila mezi nejnebezpečnější kněze bez státního souhlasu.
Foto: archiv Miloslava Vlka

stal jeho sekretářem. V této funkci prožil nadějně Pražské jaro i vpád okupantů do Československa. Těžce vydobyté svobody z doby uvolnění režimu fungovaly ještě nějaký čas. Brzy však začalo přituhovat.

V květnu 1971 mu byl odebrán státní souhlas a na nátlak StB skončil ve funkci sekretáře. Následně byl přeložen a dostal státní souhlas pro

venkovskou farnost v Lažišti a Záblatí na Šumavě. S energií sobě vlastně uplatňoval umění komunikovat se všemi, jeho fara byla vždy plná lidí, navštěvoval místní rodiny, jezdil s mládeží na výlety, a to vše při plném vědomí, že je stále pod dohledem StB.

Po šestnácti měsících mu krajský církevní tajemník státní souhlas odňal. Chvilí to vypadalo, že půjde opět

„k lopatě“, ale za tři měsíce souhlas znovu získal, tentokrát pro farnost v Rožmitále pod Třemšínem. Po svém příchodu přetvořil tuto farnost v živé společenství, úspěšně vedl pastoraci v rodinách a mezi mládeží, veřejně probíral závěry II. vatikánského koncilu, které přinášely obnovu církve.

StB nashromáždila do roku 1978 dostatečné množství „dokumentace o negativní činnosti“ kněze Vlka a na základě toho mu byl státní souhlas znovu odebrán. Nepomohla ani odvážná aktivita farníků, kteří požadovali návrat oblíbeného kněze. Ten nejprve nastoupil k soustruhu v místním kovodružstvu, nakonec ale dostal výpověď, což pro něj bylo impulsem, aby odešel do Prahy. Dlouho nemohl najít práci, až se mu podařilo uchytit se jako myč oken a výkladních skříní. Po osmi letech toto zaměstnání ze zdravotních důvodů opustil a našel si místo jako archivář v Československé státní bance.

Během let prožitých v Praze vykonával tajně kněžské povolání v malých skupinkách středoškolské a vysokoškolské mládeže, v rodinách či v Hnutí fokoláre a patřil mezi přední představitele tzv. podzemní církve. Jak vyplývá z archivních materiálů, státní orgány ho vyhodnotily jako jednoho z nejnebezpečnějších kněží bez státního souhlasu. Represivní složky zůstávaly ve střehu, ale i pater v ilegalitě byl ostražitý. Ve zprávách StB se dočteme, že při svém sledování prováděl protiopatření: zásadně nastupoval a vystupoval z dopravních prostředků na poslední chvíli a bedlivě sledoval okolí, často se dokázal svým „hlídačům“ ztratit, nedodržoval ustálené zvyky, což mařilo jeho sledování. Teprve 1. ledna 1989 mu byl vrácen státní souhlas k výkonu kněžského povolání, avšak jen „podmínečně“ na dobu jednoho roku. Pro státní úřady bylo výhodnější mu souhlas vrátit a odsunout ho do pohraničí než mít nepohodlného kněze v pražských ulicích. Pastorační službu vykonával ve farnostech v Žihobcích a Bukovníku, později v Čachrově, Javorné, Železné Rudě, Běšinách a Stráži na Šumavě.

Po změně režimu v Československu jej úzká cesta postupně dovedla až na vrchol. Papež Jan Pavel II. ho 14. února 1990 jmenoval českobudějovickým biskupem. Biskupské svěcení přijal 31. března 1990 v českobudějovické katedrále. Po rezignaci pražského arcibiskupa Františka Tomáška se stal 27. března 1991 jeho nástupcem. Miloslav Vlk byl jmenován 35. arcibiskupem pražským, metropolitou a primasem českým. Do úřadu byl slavnostně uveden 1. června 1991. Připadl mu nesnadný úkol začlenit církve do svobodné společnosti a vybudovat strukturu velké diecéze.

Devět let stál v čele Československé a později České biskupské konference. V letech 1993–2001 byl předsedou Rady evropských biskupských konferencí. V roce 1994 se stal členem Papežské rady pro sdělovací prostředky a Kongregace pro východní církve a také moderátorem Hnutí fokoláře.

Dne 26. listopadu 1994 jej papež Jan Pavel II. jmenoval kardinálem. V dubnu 2005 se účastnil konkláve ve Vatikánu, kde sbor kardinálů zvolil hlavou katolické církve nového papeže Benedikta XVI. V únoru 2010 přijal papež rezignaci kardinála Vlka na pastorační vedení pražské arcidiecéze z důvodu dosažení stanovené věkové hranice.

Kardinál Vlk však aktivně působil i nadále. Do poslední chvíle měl srdce otevřené pro každého, a tak s ním mnozí měli možnost zakusit radost ze společenství. Nebylo mu zatěžko vydat se na daleké cesty nebo se sejít v dialogu s lidmi nepraktikujícími křesťanství. Zároveň byl hybatelem, jenž dokázal lidi zaujmout a zapojit je do řad spolupracovníků, kteří se podíleli na rozličných projektech. Dokázal nahlédnout hluboko do lidské duše a v intenzivních rozhovorech uměl trpělivě naslouchat, povzbuzovat i inspirovat. Neváhal svou přítomností či aktivním přístupem podpořit každou prospěšnou iniciativu a vždy se energicky postavil za dobrou věc. Za tuto prožitou zkušenost mu zůstane nesmírně vděčná.

Stanislava Vodičková

Odešel muž, který věřil, že láska je nejsilnější zbraň, kterou tento svět disponuje. Přijal za své životní krédo pasáž z Janova evangelia: „Aby všichni byli jedno...“

Foto: Nguyen Phuong Thao